

תּוֹרַת ד'

תְּנַמִּימָה

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ לִילָדִים

עַל פִּי רַבֵּנוֹ, הָרַב צְבִי יְהוּדָה הַכֹּהֵן קוֹק זצ"ל

כְּתֻבָּה: ר. סוֹפֵר

ירושלים ת"ו

איורים: משה אבני

עיצוב עטיפה וגרפיקה: חנה בן אהרון

צילומים: משה קפלן, רן צור ואחרים

דפוס ליין, מישור אדומים

תודתנו לכולם

כל הזכויות שמורות למחברת

ניתן לצלם או להעתיק חלקים מן הספר שלא למטרות רווח

כתובת המחברת: ר. סופר, בית שערים, 7 ירושלים

טל. 02-6535470 ; 0549144980

הדפסה ראשונה: תשנ"ב

הדפסה שניה מתוקנת, מנוקדת ומורחבת: תשס"ח

הדפסה שלישית: תשע"ה

קִרְח

בַּאֲוִיר "אֶרֶץ זֵבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ", חֶטָּא דִּתֵּן וְאַבִּירִם

שְׁלוֹם, יְלָדִים חֲבִיבִים,

מִפְּרִשַׁת שְׁלַח, אָנוּ מַגִּיעִים הַשָּׁבֹת לִפְרִשַׁת קִרְח.
זִכְרִים? אֲנַחְנוּ כָּלֵנוּ, כָּל מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וְאַרְוֹן ד' בְּתוֹכֵנוּ,
נוֹסְעִים, נוֹסְעִים בַּמִּדְבָּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
דֶּרֶךְ אֶחָד-עָשָׂר יוֹם, שֶׁהִתְחַלְפּוּ בְּעוֹוֹן חֶטָּא הַמִּרְגָּלִים
בְּאַרְבָּעִים שָׁנָה! אֲנַחְנוּ בְּדֶרֶךְ, לֹא בְּבֵית, וְהַדֶּרֶךְ בְּחִזְקָת
סִפְנָה, וְהַמִּשְׁבְּרִים תוֹכְפִים.

עֲשָׂרָה נְסִיּוֹנוֹת נִסּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בַּמִּדְבָּר! מִפְּנֵי חִלְשָׁתָם, מִפְּנֵי שְׁלֹא הָאֱמִינוּ בַּקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁבָּכַחוּ לְהִבְיֹאם לָאֶרֶץ. בְּאֵמֶת, בְּעֶמֶק לִבָּם בּוֹדְאֵי
הָאֱמִינוּ, אֶךְ הַדֶּרֶךְ רַפְתָּה אֶת יְדֵיהֶם וְהִחֲלִישָׁה אֶת

אֲמוֹנָתָם. וְכָךְ אָנוּ בָּאִים לְפָרִשְׁתָּנוּ, פָּרִשֵׁת קָרַח!

קָרַח, לֹא אָדָם פְּשוּט הָיָה. גָּדוֹל שִׁבְבֵּנִי לִי, מְנוּשָׁאִי
הָאָרוֹן. וְגַם חָכָם גָּדוֹל הָיָה קָרַח, בַּעַל רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שִׁיָּצָא
מִמֶּנּוּ שְ�מוּאֵל הַנָּבִיא! וּבָמָּה נִכְשָׁל קָרַח, וְגַם הַכְשִׁיל אֶת
חֲבֵרָיו? בְּחֻצָּפָה וּבִמְחִלָּקֶת!

וְכִי מִי מֵאֲתָנוּ לֹא הָעִיז פָּנָיו, לֹא הִתְחַצֵּף אִי-פַעַם לְאַבָּא
אוּ לְאֵמָא, חֲלִילָהּ? כַּמַּעַט אֵין אֶחָד בְּתוֹכָנוּ. וּבּוֹדָאִי
הַתִּבְיָשָׁנוּ מָאד מָאד בַּעֲצָמָנוּ, לֹא-כֵן? וְהִנֵּה קָרַח, הָאָדָם
הַגָּדוֹל הַזֶּה, כָּלִפִּי מִי הָעִז פָּנִים? כָּלִפִּי מִי הִתְחַצֵּף? יִשְׁנָה
חֻצָּפָה קִטְנָה הַיּוֹצֵאת מֵאֲנָשִׁים קִטְנִים. אֶךְ יִשְׁנָה חֻצָּפָה
גָּדוֹלָה, כָּלִפִּי מַעֲלָה! חֻצָּפָה כָּלִפִּי רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! אוֹדוּתִיָּה
נִלְמַד הַיּוֹם .

"וַיִּקַּח קָרַח... וַדָּתָן וְאַבְיָרָם... בְּנֵי רְאוּבֵן" (במדבר טז, א).
אֲמָנָם קָרַח הָיָה הַיּוֹזֵם, הַדּוֹחֵף, הַמְנַהִיג. אֶךְ שִׂיא הַחֻצָּפָה
וְהַרְשָׁעוֹת הוֹפִיעוּ דוֹקָא אֶצֶל דָּתָן וְאַבְיָרָם. דָּתָן וְאַבְיָרָם הָיוּ
מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן, הַחוּנָה בְּצַד דָּרוֹם שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. אֶף בְּנֵי קֹהֵת
חָנוּ עַל יָרֵךְ הַמִּשְׁכָּן דְּרוֹמָה, בְּמֶרְכָּז הַמַּחֲנֶה. אִם כֵּן שְׂכָנִים
הָיוּ. אוֹמְרִים רְבוּתֵינוּ: הָרִי לָךְ - "אוֹי לְרָשָׁע, אוֹי לְשָׂכְנוֹ" כִּיּוֹן
שֶׁהָרָשָׁע קָרַח וְנִתְחַבֵּר עִמּוֹ רְאוּבֵן - הָרָשָׁע אֵף הוּא.

וכנגד מי נחלקו? כנגד משה רבינו! משה רבינו הוא איש-שלום. "וישלח משה לקרא לדתן ואבירם", רצה לפייסם. ויאמרו: "לא נעלה!" נו, אמרו אתם ילדים, האין כבר זו עצמה חצפה גדולה וגסות רוח? אך הם אמרו יותר מכך! וכדרכנו, על-מנת להבין עמק רשעתם וחצפתם, נקדים להתבונן בדבר נפלא.

כלנו מכירים, מבין שבחיה של ארץ ישראל ישנו אחד, המפרסם בכלם, שהוא כעין הגדרה בת שלש-ארבע מלים: "ארץ זבת חלב ודבש". בפשטות, חלב מזה ודבש מזה, מבטא את שבחה של ארץ ישראל בשפע ובולה, מן החי ומן הצומח, בברכת ד' אשר עליה. אך התדעו, ילדים, כי השבח הזה: "זבת חלב ודבש", מלמד גם על סגלתה הפנימית הרוחנית של ארץ ישראל! הבה ונראה.

החלב הוא מזון חיוני בחיי האדם ובריאותו. ואמנם, מהו חלב? החשבתם פעם, ילדים, כיצד נוצר החלב? הנה, תינוק חדש בא לעולם, ומעט לאחר מכן, שעות אחדות, ראה זה פלא - סדר ד' שתוכל האם להניקו. להניקו במה? בחלב כמובן. ומנין לה, לאם, חלב לפתע? אומרים רבותינו: "דם נעקר ונעשה חלב!" הדם, בין ליל -

הִיָּה לְחֵלֶב! הַשְׁמַעְתָּם?! עֶבֶר הַדָּם אִי-אֵלֹו תִּהְלִיכִים שׁוֹנִים
וּמִשְׁנִים בְּגוֹף הָאָדָם - וְהִפֹּךְ לְחֵלֶב! לִפְנֵי רָגַע הִיָּה דָם,
וְהִנֵּה לִפְתָּע - חֵלֶב! וְהַדָּם, הֲלֹא אָסוּר הוּא! "הַדָּם הוּא
הַנֶּפֶשׁ!" עֵצָם מְצִיאֻתָנוּ! אָסוּר שְׂבָאָסוּר!

אוֹמְרִים רַבּוֹתֵינוּ: אֲמָנָם כֵּן. הַדָּם הוּא אָסוּר בְּאָסוּר
חֲמוּר, אֲבָל הַחֵלֶב - הַחֵלֶב מֵתֵר בְּהִתֵּר גָּמוּר. הַפֶּלֶא
וְפֶלֶא: מָה שֶׁהִיָּה לִפְנֵי רָגַע אָסוּר גָּמוּר, כְּהֶרֶף-עֵין הֶפֶךְ
לְמוֹתֵר, עַד כְּדִי לְהִתְפָּאֵר בּוֹ: אֶרֶץ זֹבַת חֵלֶב וְדִבְשׁ! אִם כֵּן
- הָאָסוּר נִהְפֹּךְ לְמוֹתֵר. וּמִכֵּחַ מָה? מָה גֶרֶם? - מִכֵּחַ
הָאֶרֶץ, הַתּוֹרָה וְהָאֶרֶץ: "אֶרֶץ זֹבַת חֵלֶב וְדִבְשׁ!"

וְהַדִּבְשׁ מָה? בְּכֹל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, הַדִּבְשׁ הוּא דִבְשׁ
תִּמְרִים אוֹ תְּאֵנִים, נוֹזֵל הֵבֵא מִן הַפְּרוֹת. אֲמָנָם בִּנְבִיא,
נִזְכָּר הַדִּבְשׁ בְּמוֹכֵן שֶׁל דִּבְשׁ דְּבוּרִים. כִּבְפָרֶשֶׁת שְׁמִשׁוֹן:
"מֵעַז יֵצֵא מִתּוֹק" (שׁוֹפְטִים יד, יד), וְכֵן בְּפָרֶשֶׁת יוֹנָתָן, שֶׁגִּזַּר
שְׂאוּל אֲבִיו תַּעֲנִית וַיּוֹנָתָן לֹא יָדַע, וַיִּטְעֵם מִן הַדִּבְשׁ וַתֵּאָרְנָה
עֵינָיו (שְׁמוּאֵל א יד, כז).

וְהִנֵּה, גַּם בְּעֵינֵי הַדִּבְשׁ אָנוּ נִפְגָּשִׁים בְּפֶלֶא מִיֶּחֶד.
הַדְּבוּרָה כִּידוּעַ הִירֵהִי שְׂרָץ-הָעוֹף, חֶרֶק טֵמָא, וְאָסוּרָה מִן
הַתּוֹרָה בְּאֲכִילָהּ. וְכָלֵל בִּיָּדֵינוּ: כֹּל מָה שֶׁיּוֹצֵא מִן הַטֵּמָא

הלא הוא טמא! דרך משל, חלב גמלים, אף על פי שחלב מתר, כיון שבא מן הגמל, הוא טמא. והנה אף כאן, מעבדות הדבורים את הדבש בגופן הטמא, וכשהוא נפרש לחוץ, מיד הוא "נטהר" - ומתר באכילה! ומכאן מה? -

מכאן הארץ והתורה, "ארץ זבת חלב ודבש!"

זהו אפוא שבחה, זוהי ברכתה, סגלתה הרוחנית של ארץ ישראל! נטע בה השם-יתברך את הכח, הפשרון, התכונה, להפך את הטמא - לטהור! את האסור - להתר! את הרע - לטוב! זהו כשרונה המיוחד של ארץ הקדש!

הנה עתה נבין יפה, ילדים, מה היתה חצפתם ורשעתם הנוראה של דתן ואבירם: איך העזו, את הבטוי לקדש קדשים הזה, את התפארת הזו, שהיא מיוחדת לארץ ישראל מכל הארצות כולן - להמשיך ולהעביר ולהגדיר על ידו ובו, את הארץ, שהיא הנגוד הגמור לארץ ישראל - טמאת ארץ מצרים!! "המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש!" (במדבר טז, יג)

הלא מיד נקרא פה אחד, ילדים: כמה רשעים האנשים האלה! והארץ, שמא סבורים אתם, כי הארץ - אין לה פה? אי אפשר לה לגער באנשים הרעים האלה, על מה

שְׁחֲרֹפוֹהּ וְגִדְפוֹהָ? וְהֵלֵא לְהִתְפַּוצֵץ אֶפְשָׁר! וְאַמֵּנִם הַפֶּעַם,
יְלָדִים, אֶפְלוּ הָאָרֶץ, שְׁעֲשֹׂאוֹהָ חֶרֶף, לֹא יִכּוֹלָה הִיְתָה
לְהִבְלִיג עוֹד. מִכְרַחַת הִיא לְלַמֵּד אֶת הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים
הָאֵלֶּה מוֹסֵר! לֹא, הִיא לֹא תִשְׁתַּק! אֲףִי הִיא תִפְתַּח אֶת
פִּיהָ! "וְתִפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ - וְתִבְלַע אוֹתָם!" כֹּה נֹאֵה וְכֹה
יֵאֵה לָהֶם!

וּבִאֲשֶׁר לְשַׁבְּחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ אֲהַבָתָנוּ, נִגְלָה
לָכֶם סוֹד יְלָדִים. אִם תִּפְקְחוּ עֵינֵיכֶם הֵיטֵב וְתִתְבּוֹנְנוּ
מִסְבִּיבְכֶם יָפָה, תִּוְּכְלוּ לִרְאוֹת אֶת הַפֶּלֶא הַזֶּה שֶׁדִּבַּרְנוּ בּוֹ -
יוֹם יוֹם, בְּכָל יֵת וּבְכָל שָׁעָה. כֵּן כֵּן. מִפְּנֵי שְׁכָל מִי שִׁישׁ לוֹ
עֵין טוֹבָה וּפְקוּחָה - הוּא רוֹאֶה! רוֹאֶה פְּלִאֵי ד' עֲלִינוּ
וּבִיחוד בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה.

שַׁבַּת שְׁלוֹם!